

Juryrapport voor de Linschotenpenning 2001/2002

Voor de vierde maal reikt de Linschoten-Vereeniging de Linschotenpenning uit. De Linschotenpenning wordt verleend aan de schrijver(s) van een boek of de maker(s) van een product op het gebied van de reisgeschiedenis dat in de traditie staat van de doelstellingen van de Vereeniging. Anders dan de vorige keren, had de selectie ditmaal betrekking op de productie van twee jaren, namelijk 2001 en 2002. In het vervolg zal dit de regel zijn en zal de penning tweejaarlijks worden toegekend.

Eén van de markante gebeurtenissen van de afgelopen twee jaar was natuurlijk de herdenking van het feit dat 400 jaar geleden de Verenigde Oost-Indische Compagnie werd opgericht. Mede in verband met dit evenement stond de geschiedenis van het reizen meer in de belangstelling dan ooit tevoren. Er was een ongekend groot aanbod aan nieuwe boekpublicaties, tentoonstellingen en televisieprogramma's, waarin een of ander aspect van het thema 'reizen' in het verleden werd belicht.

Uit dit ruime aanbod aan nieuwe, veelal zeer interessante producten, heeft de jury van de Linschotenpenning één bijzonder originele publicatie uitverkoren, die zij graag dit eerbewijs wil toekennen, namelijk het tekst- en fotoboek

In steen geschreven. Leven en sterven van VOC-dienaren op de Kust van Coromandel in India

van Marion Peters en Ferry André de la Porte, dat in 2002 als een gezamenlijke uitgave van de Stichting Historisch Onderzoek in Woord en Beeld en Uitgeverij Bas Lubberhuizen verscheen. Tegelijk met het uitkomen van dit fraai vormgegeven boek werd in januari 2002 in het Rijksmuseum te Amsterdam ook een tentoonstelling geopend, die aan de foto's van André de la Porte was gewijd.

In steen geschreven is een bewonderenswaardig, verrassend boek over een boeiend en langzaam verdwijnend cultuurhistorisch fenomeen. Het boek geeft in beeld en tekst een documentatie van de nog bestaande graven van Compagniesdienaren op de kust van Coromandel. De auteurs hebben zelf jarenlang door India gereisd en zijn gefascineerd geraakt door de levensverhalen van VOC-employés die ooit in deze streken hebben gewerkt. Eén van de tastbare sporen van het bestaan van deze mensen is hun grafsteen in Indiase grond, waar hun reis definitief ten einde kwam.

Peters en André de la Porte hebben honderden documentaire foto's op locatie in India gemaakt en in aansluiting daarop uitvoerige naspeuringen in archieven gedaan. Het resultaat van hun onderzoek is een compleet, zeer precies overzicht van vorm en tekst van alle bewaarde grafstenen op de nog resterende begraafplaatsen in Coromandel, van Bimilipatnam en Daatzerom tot Portonovo en Sadras, aangevuld met zoveel mogelijk biografische gegevens over de overledenen. Aan dit overzicht gaat een uitvoerige inleiding over leven en dood in Coromandel vooraf, die van een grote kennis van de sociale en culturele geschiedenis van deze kuststreek in de tijd van de Compagnie getuigt. Er staat bijvoorbeeld prachtige, informatieve passages in over de stilistische kenmerken van grafzerken en de familiebanden en vriendschappen tussen Compagniesdienaren. Op talloze plaatsen in *In steen geschreven* stuit de lezer op originele vondsten, die een verrassend licht werpen op het leven van bekende of onbekende employés in dienst van de VOC. Dankzij Peters en André de la Porte maken we kennis met vele Compagniesdienaren die tussen 1663 en 1818, tijdens een uitje uit Sadras, hun handtekening nalieten in het rotstempeltje van Shiva op de Heilige Vogelberg bij Tirukkalukunram.

Peters en André de la Porte hebben een prachtig en toegankelijk boek samengesteld en er een mooie tentoonstelling in het Rijksmuseum over gemaakt. Dit alles hebben ze op eigen initiatief en op eigen kosten, zonder institutionele ondersteuning, voor elkaar gekregen. Dat klinkt eenvoudiger en meer vanzelfsprekend dan het in werkelijkheid was. Deze onschuldige zinnestukjes doen weinig recht aan de enorme inspanningen waarmee hun onderzoek gepaard is gegaan, en niet te vergeten de frequente frustraties, omdat nog tijdens de loop van hun onderzoek allerlei sporen van de aanwezigheid van de Compagnie werden vernietigd en de interesse van de Nederlandse overheid voor het behoud van dit erfgoed teleurstellend klein bleek te zijn. *In steen geschreven* is bijna ook een Sisyphus-arbeid geweest. Zowel het enthousiasme en het doorzettingsvermogen als de originaliteit en de kwaliteit van het resultaat dwingen daarom des te meer bewondering af.

De jury kent daarom Marion Peters en Ferry André de la Porte met genoegen de Linschotenpenning voor de jaren 2001 en 2002 toe.

Amsterdam, 22 november 2003